

*Acta synodi ducatus Gelriae comitatusque Zut-
phaniae, gehouden binnen der stadt Nimeghen
a^o 1619.*

Sijn op dese synodale vergaderinge compareert dese nageschrevene per-
sonen :

ex classe Neomagensi:

D. DANIEL A (GIJS ²), dienaer tot Nimeghen,
D. LEONINUS LEO, v. m. in Nimeghen,
D. AMANDUS BROECHUISEN, v. m. int overampt sjaants Kuyck,
Mr. JOHAN DE BELJER, secret. der stadt Nimeghen, ouderlingh;

ex classe Tilana:

D. LAURENTIUS ECKIUS, v. m. tot Thiel,
D. PAULUS COLONIUS, v. m. tot Maurijck,
D. JOHANNES VERHOUEWEL, v. m. tot Eck,
joncker STEVEN VAN ³) RUIJMELAER ⁴), ouderlingh tot Eck ⁵);

ex classe Bommeliana:

D. ERNESTUS MARSMANNUS, v. m. tot Deijl,
D. PETRUS ZEGERI, v. m. tot Drijl,
D. ZEGERUS WILHELMI ⁶), v. m. in fort van Andries,
Mr. STEVEN SERGIJSEN ⁷), ouderlingh tot Bommel;

¹) Deze onderteekeningen zijn alleen in onzen codex eigenhandig. ²) „a Gijs” S en T hebben „de Gies”. ³) „van” ontbr. in T. ⁴) „Ruijmelaer” S, T en W hebben „Ruinelaer”. ⁵) „joncker — Eck” ontbr. in X. ⁶) „v. m. tot Drijl — Wilhelmi” ontbr. in X. ⁷) „Sergijsen” de andere codd. hebben „Stergijsen”.

ex classe Zutphaniensi :

D. WILHELMUS BAUDARTIUS, v. m. tot Zutphen,
 D. HENRICUS FABRICIUS, v. m. tot Zutphen,
 D. KASPARUS KEITWERDIUS ¹⁾, v. m. tot sHeerenberch,
 D.D. JOHANNES CALDENBACH, burgermeester der stadt Zutphen ende olderlingh derselver kereke;

ex classe Arnhemiana :

D. WILHELMUS NAGGE, v. m. tot Twel,
 D. ARNOLDUS KEMNERUS, v. m. tot Ede,
 D. HUBERTUS LYSSSELIUS, v. m. tot Lunteren,
 D.D. WINANDUS ²⁾ EVERWIJN, momboijr des vorstendoms Gelre ende graefschap Zutphen ³⁾, olderlingh der stadt Arnhem;

ex classe Hardrowicena :

D. FREDERICUS CURTENIUS, v. m. tot Garderen,
 M. ⁴⁾ JOHANNES URBANUS, v. m. tot Hattem,
 D. JOHANNES HATTEMIUS, v. m. tot Barnevelt,
 Mr. DIEDERICK VAN OMMEREN, ouderlingh tot Harderwijck.

Sess. 1, 24 Augusti.

§ I.

Naer voorgaende aenroepinge des heijligen n. Godes, bij D. WILHELMUM BAUDARTIUM, praesidem des naestvoorigen synodi, geschiet, sijn met gemeine stemmen der broederen gekoren in praesidem D. HENRICUS FABRICIUS, in assessorem D. DANIEL à GIJSEN ⁵⁾, in scribam D. PAULUS COLONIUS.

§ II.

Den heijligen naem Godes [van den nieuwgekoeren praeside] ⁶⁾ weder aengeroepen sijnde, sijn de credentie der saemptlijcker broederen aengevangen gelesen te werden ende is geobserveert in de credentie der gecommiteerde van Niumeghen, datter twe kerckendienaren deser stadt tot desen synodum afgeveerdicht sijn. Maer hebben de tsaemlijke broederen deses synodi d'excuse der broederen van Niumeghen om gewichtige redenen, bij haer weerden gealligeert, aengenomen, ordelende nochtans, dat de acte des voorgaende synodi, deses aengaende gestelt, sal bliven in haer valuer,

¹⁾ „Keitwerdius” T heeft „Koitwerdius”. ²⁾ „Winandus” X heeft „Johannes”. ³⁾ „ende graefschap Zutphen” ontr. in T, W en X. S heeft etc”. ⁴⁾ „M.” de andere codd. hebben „D.”. ⁵⁾ „Gijzen” S, T en X hebben „Gies”, W heeft „Gijs”. ⁶⁾ Het tusschen [] geplaatste is overgenomen uit S. Ook in de andere codd. komt het voor.

twelck oock in de credentie der broederen van Zutphen aengemerckt sijnde, is insgelijcks buiten prejuditie van gemelte acte haer weerde excuse bestant geordeelt.

Sess. 2 [eodem die] 1).

§ I.

Is van wegen des Noorthollantsche synodo op dese synodale vergaderinge verscheenen de eerweerdige, godtsalige, seer geleerde D. DANIEL SOUTERIUS, dienaer der gemeente Christi binnen Harlem, met behoijrlijke credentie wt namen der voorgemelter synodi versien, ende is denselven sessie tot onderhoudinge van de gewoontlijke onderlinge correspondentie in dese vergaderinge seer gern gegost.

§ II.

Sijn gecompareert wt ende in name van de heeren stadtholder, cantzelaer ende raden de Ed., erentfeste, hoochgeleerde, wijse, voorsienige 2) heeren, de heer MARTIN GREGORI, beijder rechten doctor, ende joncker HENRIEK VAN ESSEN, ordinaris raden des vorstendoms Gellere ende graefschap Zutphen. Ende na mondelingh bericht van het seer christelijck ende lofflijk intent der Ed. Mogende heeren Staten deser provincie in het mainteneeren van de eenmael aengenomene waere religie 3), de discipline ende goede ordre der kercken, alsmede vertooch gedaen hebbende so montlijk als schriftelijck van haer E.E. waerde authorisatie om op dese synodale vergaderinge te compareeren, hebben haere sessien in dese vergaderinghe genomen.

§ III.

De synodus wijders verstaende, dat de geweene deputati ad synodum nat. D.D. WILHELMUS STEPHANI, D. SEBASTIANUS DAMMAN, D. ELLARDUS à MEHEN ende D. JOH. BOUILETUS 4) van de heeren stadtholder, cantz. ende raden op dese synodum 5) te verschijnen gelastet sijn, heeft deselve in alle broederlijke liefde ende vruntschap 6) ontfangen.

§ IV.

Is voorgenomen de saecke der predikanten ende schoolmeesteren, die in het houden der respective classen deser provincie haer wtstel aengaende de onderteijckeningh van de Canones over de vijf bekende gecontroverteerde

1) „[eodem die]” overgenomen uit de andere codd. 2) „voorsienige” de andere codd. hebben „seer voorsienige”. 3) „religie” de andere codd. hebben „Gereformierde religie”. 4) „Bouiletus” ontr. in X. S heeft „Bouithetus”, T „Bouliet”, W „Bouilletus”. 5) „op dese synodum” ontr. in de andere codd. 6) „vruntschap” T heeft „eeneichejt”.

pointen, bij de nationale synode gestelt, tot op dese synodum hadden genomen, ende sijn de namen sulcker predikanten eerst voorgelesen. Doch also dieselve noch niet tegenwoordich sijn, is men voortgetreden tot de schoolmeesteren, even also gelijk die met die predikanten tot onderschrijvinge der *gedachten Canonen door ordre des nationalen synodi verbonden sijn.*

§ V.

Ende is bij dese occasie de vergaderingh voorgelesen seker missive JOANNIS GALENI, rectoris binnen Bommel, bij welke gemelte GALENUS swaricheijt maect om de vooraengetogen Canones doctrinae als schriftmatiche te onderschrijven, verwittigende den synodo sijnen dienst albereets in handen van de magistraet geresigneert te hebben.

§ VI.

Den deputatis classis Arnhemianae wort gelast de onderschrijvinge der Canonen van de respective schoolmeijsters haeres classis te vervorderen ende tegen diegeene, die weigerich sullen sijn geweest ¹⁾, te procederen ofte te doen procederen naer ende vermogens den inhoud nat. synodi.

§ VII.

Volcht te handelen met degeene, die tsedert het jaer van 1612 tegens ordre des provinciale synodi Hardrowicenaë in den dienst sijn gekomen. Ende worden in classe Neomagensi bevonden dese nabeschrevene personen: D. PETRUS STRAETMANNUS, m. v. tot Niftrick, D. JACOBUS HESIUS ²⁾, m. v. tot Neerbosch, D. HENRICUS DE BRUIN, m. v. tot Aeffeden, D. THOMAS STALIUS, m. v. tot Over ende Neder Asselt, D. JOHANNES KEILBERGIUS, m. v. tot Panderen, D. EVERHARDUS WEIDENFELDIUS, m. v. tot ³⁾ Angeren, D. PETRUS MUSAEUS ⁴⁾, m. v. tot Setten, D. JACOBUS MEKEREN, m. v. tot Malden ende Hummen.

§ VIII.

In regard van de goede getuichenissen D. PETRI STRAETMANNI ende die ⁵⁾ vermits de proceduijren, tegen ordre in sijn examen begaen, niet sijn ⁶⁾ liefde ⁷⁾, als d'ordre onbewust, maer den examinanten toe te schrijven sijn, wort besloten, dat gemelte STRAETMANNUS sonder nader examen in sijn dienst sal werden gecontinueert. Ende wort bij desen ernstich vermaent om sich

¹⁾ „sullen sijn geweest” W heeft „sijn”. ²⁾ „Hesius” S en T hebben „Hasius”. ³⁾ „Panderen — tot” ontbr. in S en T. ⁴⁾ „Musaeus” de andere codd. hebben „Moeserus”. ⁵⁾ „die” ontbr. in de andere codd. ⁶⁾ „sijn” X heeft „hem”. ⁷⁾ „liefde” ontbr. in S, T en X. W heeft „E.”.

altoos eerlijk ende christelijk te comporteren ende sal brieven van investitijren bij den Ed. Hove met den aldereersten ¹⁾ soecken te bekommen.

Sess. 3, 25 August.

§ I.

Is ingestaen D. ISAACUS JOHANNIS, pred. tot Linden, ende sijn hem voorgekomen de punten, die tot sijnen laste waeren voorgebracht ende tot dese synode gedevolveert. Ende na verhoor van bericht ende verantwoordingh, van D. ISAACO daerop gedaen, verstaet de synodus, dat gemelte bericht niet bondich genoch en is, maer also hij, de schult sijnere overtreddinge afbindende, de Canones doctrinae met hert ende hant presenteert te onderschrijven ende altoos de stichtinge der kereke Godes te betrachten, heeft de synodus de voorgaende abuijsen overgesien, gelijk se die oversiet bij desen, ende continueert hem in de bedieninge der kereke Christi, vermaenende sich voortaan christelijker ende godtvruchtiger tot voorstant der leere ende goeder ordre der kereken te dragen, ende laetet den ordeel des classis aenbevolen, of het stichtelijk, dat hij in sijn kereke continueert [ofte op een ander plaetse getransportiert] ²⁾ worde, alles nochtans richtende tot de meeste stichtinge sijnere eigener gemeente.

§ II.

D. JACOBUS HESIUS, THOMAS STALIUS ende EVERADUS WEIDENFELDIUS ³⁾, respectieve kerekendienaeren tot Neerbosch, Over ende Neer Asselt ende Angeren, volgende de last haeres classis voor dese vergaderingh comparerende, als die tsedert het jaer 1612 tegen ordre syn. Hard. in den dienst gekomen sijn, worden op sonderlingh ⁴⁾ goet raport van de broederen van Niumeghen sonder eenigh nader examen in den dienst gecontinueert met vermaninge om voortaan, als voor desen van haer is geschiet, alletijt tot voorstant der waerheijt ende stichtinge der kereke Christi in aller vlijt ende getrouwicheijt te procederen.

§ III.

Sijn gecommitteert D. JOH. SMETIUS, examiner classis Neomagensis ordinarius, ende D. WILHELMUS NAGGE, om wt name deses synodi in conferentie te treden aengaende de leere met JOANNE KEILBERGIO, denwelken korts daerna bijgevoecht is D. PETRUS MUSERUS, ende daervan aen dese

¹⁾ „met den aldereersten” ontbr. in de andere codd. ²⁾ Het tussehen [] geplaatste is overgenomen uit de andere codd. ³⁾ „Weidenfeldius” de andere codd. hebben „Weerdenfeldius”. ⁴⁾ „sonderlingh” ontbr. in W.

vergaderinge rapport te doen, naer ontfanck van welcke die synodus oordeelt, dat men die saecke [voor desen tijt bij het eenmaell gedaene examen] ¹⁾ sal laeten berusten. Worden nochtans welgedachte broederen vermaent om haer niet alleen in leven ende leere ²⁾ altijts stichtelijck ende godtvresend aen te stellen, maer dat sij insonderheijt betrachten sullen daechelijcks door neerstige ondersoekingh der Heijliger Schrift in de waere kennisse Godes te vorderen, waerop de visitatores classis neerstige achtginge sullen hebben.

Sess. 4 [eodem die] ³⁾.

§ I.

JACOBUS MEKEREN, ten regard van sijn onordentlijck examen sich den synodo gesisteert hebbende, wort sonder tselvige te itereren gecontinueert ende vermaent sich eerbaerlijck ⁴⁾ tot stichtinghe sijner gemeente te comportsen.

§ II.

RUTGERUS à RIEMEN ⁵⁾, sijn wtstel aengaende d'onderteijckeninghe der Canones tot op dese vergaderinge ⁶⁾ genomen hebbende, verklaert in sommige ⁷⁾ punten sijn verstant te hooge beswaert te sijn. Edoch na gedane bericht op sijn gemoveerde questien, verklaert daerin met goet contentement te acquiesceren, neemt nochtans sijn beraet tot op morgben, op welcken daech hij voorsz. Canones n. synodi onderschreven heeft.

§ III.

Also HENRICUS DE BRUIN, predikant tot Aefeden, op den laesten classen Neomagensem sijn wtstel over d'aenneminghe ende onderschrijvinge der Canones doctrinae des nat. synodi den tijt van een maent, namentlijck tot op desen synodale vergaderinghe hadde genomen ende tegenwoordich, niet-tegenstaende presentatie van goede onderrichtinghe, iteratijvelijck aen hem gedaen, over d'onderteijckeningh voorgedachter Canonen tergiverserende is, verklaert dese synodus in conformiteijt van de sententie des nationalen synodi, dat sijnen dienst in Godts kerkke niet langer vruchtbaer kan sijn, heeft derhalven denselven van sijnen dienst gedeporteert ⁸⁾, gelijk sy de-
 porteert ⁹⁾ mets desen.

¹⁾ Het tusschen [] geplaatste is overgenomen uit de andere codd. ²⁾ „ende leere” ontbr. in de andere codd. ³⁾ „[eodem die]” overgenomen uit de andere codd. ⁴⁾ „eerbaerlijck” de andere codd. hebben „eerlick ende christelick”. ⁵⁾ „Riemen” S, W en X hebben „Reijnen”, T heeft „Reinen”. ⁶⁾ „vergaderinge” W heeft „dagh”. ⁷⁾ „sommighe” W en X hebben „sodanige”. ⁸⁾ „gedeporteert” de andere codd. hebben „ontsettet ende gedeporteert”. ⁹⁾ „deporteert” de andere codd. hebben „ontset ende de-
 porteert”.

Sess. 5, August. 26.

§ I.

De synode, bericht sijnde van d'acte der suspensie tegen mr. PETER, schoolmeester tot Keesteren, vermits casum matrimonialeem bij den classe van Tiel tegen hem geconcipteert, heeft gemelte acte des Tielschen classis geapprobiert, ordonnerende den voorsz. mr. PETER sententiam declaratoriam over voorgaende verlatinge sijner eerster hujsvrouw van den Ed. Hove deser provincie wt te brengen. Ende kan de synode lijden, dat geduijrende litis pendentie de classis meergemelte persoon in sijnen dienst laete voortgaen.

§ II.

De onordentlijke wijze van de examina D. ELIAE SPRANCHUSII, LAURENTII CORNELII ende HENRICI VOGELII, dienaren des godtlijcken woorts in den classe van Bommel, bij den synodum overwogen sijnde, wort geoordeelt de schult van infractie voorgedachter synodalen ordere niet bij den examinandis, maer bij den examinadoribus doe ter tijt geweest te sijn, weshalven sij alle in haeren dienst sonder iteratie van eenich examen gecontinueert worden.

§ III.

Also D. ENGELBERTUS AEGIDIJ, pred. tot Oosterbeeck, swaericheijt in den laesten classe Arnhemiana gemaeckt heeft om de Canones doctrinae, bij de nationale synode over de vijf bekende gecontroveerde punten gestelt, te onderschrijven, is hem doemael tijt van beraet gelijk allen andren sulckes soorts predikanten tot op desen synodo gegeven geweest. Edoch oock nu over gemelte onderteijckeninghe difficulteerende ende wtstel voor ettelijke maenden versoekende, verklaert de synode sulck wtstel hem niet te kunnen ofte moge vergunnen, maer biet hem aen ten overvloed alle onderricht soveel mogelijk tot sijnen best te doen, indien hij maer opene, in welke punten hij swaericheijt is hebbende. Maer D. ENGELBERTUS om openingh te doen niet kunnende geinduceert worden, maer sich alleen aen den 15 canon van het eerste hoofdstuck in affirmativis holdende, heeft de synodus hierover besloten als volcht: de synode heeft D. ENGELBERTO geordineert, gelijk die na rijpe deliberatie bij desen ordonnerende is, dat hij klaerlijk ende duijdelijk opene ende den synodo verklare, in welke, hoevele ende wat punten der leere (bij de Canones synodi nationalis als schriftmatich verklaert) hij swaericheijt maeckt, presentiert hem broederlijk ende vrundelijk op alles soveel doenlijk te berichten, insgelijcke of hij alle ende een ijder van d'ander resteerende Canones verklare aen te nemen ende die dwalinge daertegens te verwerpen.

Sess. 6 [eodem die] ¹⁾.

§ I.

Niettegenstaende de veelvoudige hertelijke ²⁾ ende broederlijke instantie des christ. synodi, voor ende na den middaech aen D. ENGELBERTUM geschiet, metsgaders de ernstige continuele vermaninge der E.E. heeren gedeputierden des E. Hoves heeft D. ENGELBERTUS geweigert te verklaren, in welcke ende hoeveele punten der leere hij swaericheijt is hebbende, seggende oock voor desen niet te kunnen alle ende een ijder van die ander resterende Canonen aen te nemen ende die dwalinge, daertegen gestelt, te verwerpen. Doch gemelte D. ENGELBERTUS, sich nader bedenckende, heeft tot op sanderen daechs wtstel begeert om alsdan verklaringe volgens decreet des synodi te doen.

§ II.

Hebben oock D. GODEFRIDUS CORNELII ende REINERUS LIESSELIUS, kercken-dienaers tot Velp ende Hoevelaken, sich beswaert vindende over d'onderschrijvinge ende difficulteerende over puinctuele openinge haerder beswaernisse, wtstel tot op des andren daechs neffens D. ENGELBERTO genomen.

Sess. 7, 27 August.

§ I.

D. GODEFRIDUS CORNELII, pred. tot Velp, niettegenstaende tafgescheijt, hem gisteren bij de synode gegeven, die mennichvuldige vermaninge, bedinge ende instantie deser eerwaerdige vergaderinge ³⁾, alsoock het ernstelijck bevel der E.E. h. gedeputeerde des E. Hoves, heeft geweigert punctuelijck sijn beswaernissen in conformiteijt vant decreet deses synodi over elcke canon synod. nat. voor te stellen, daer hij nochtans te voren wel duijdelijck verclaert hadde over vele ende verscheijden beswaert te sijn, maer veel liever van sijnen dienst ontslagen te willen weesen dan dien wech in te gaen. Ende is wt sulcker oijrsaeck de synode genootsaecht geweest te sententieren als volcht:

§ II.

De synode, in de vreesse des Heeren rijpelijck gelett hebbende op de

¹⁾ „[eodem die]” overgenomen uit de andere codd. ²⁾ „hertelijke” ontbr. in de andere codd. ³⁾ „bedinge — vergaderinge” ontbr. in X.

contumacie ende wegeringe D. GODEFRIDI, predicant tot Velp ¹⁾, over die aenneminge ende onderschrijvinge der Canonen voorsz. ende sijne tergiversatie van geen punctuele openinge sijner beswaernissen, die hij seijde veel ende verscheijden te hebben, te doen, niettegenstaende hem goedichlijk mennichmael aengeboden wiert op alles soveel mogelijk na gedane openinghe te onderwijzen, heeft wt kracht ende vermogens de sententie des natio. syn. den gemelten GODEFRIDUM gedeporteert, gelijk sij hem van sijnen dienst depositeerende is met desen.

§ III.

D. REINERUS LYSSLIUS, predikant tot Hoevelaken, verklaert in de 6, 7, 9, 10, 11, 13 ende 15 artikulen in affirmativis, den 4, 6, 8 ende 9 in rejectaneis vant eerste hoofdstuck, item de 2 art. rejectaneorum van het 2de hoofdstuk hier ende daer al veel swaericheijt te hebben, tergiverseert nochtans deselve over eenige andre Canones tegens so menige instantie des christelijcken synodi ende verscheijdene aanmaninge van de E.E. heeren gedeputeerden des Ed. Hoves te openbaren, blijft noch wegerich de Canones te onderschrijven oft eenich bericht over sijne swaericheden aen te nemen, genomen daer wierden schoon reden voortgebracht, die hij niet konde beantwoorden. Bekent oock alhier op desen synodum met voornemen van niet te onderschrijven gekommen te sijn, weshalven de synodus heeft moeten ordelen in voege als volcht:

§ 4.

De synode, in de vreesse des Heeren rijpelijk gelett hebbende op de contumacie ende wegeringe REINERI LYSSLIUS, predikant tot Hoevelaken ²⁾, over aenneminge ende onderschrijvinge van de Canones der leere, in nat. syn. Dordracena gestelt, ende sijne tergiversatie van geen behoijrlijke openinge aller sijner beswaernissen, die hij nochtans seijde veele ende verscheijden te hebben, punctuelijk te doen, niettegenstaende hem gansch vrundelijk ende mennichmael gepresenteert wert na gedane openinge soveel mogelijk op alles te onderwijzen, welck onderwijs hij niet te sullen aennemen rondelijck verklaert heeft, heeft de synodus wt kracht ende vermogens de sententie der n. syn. Dord. REINERUM LYSSLIUM van sijnen dienst gedeporteert, gelijk sij bij desen depositeerende is.

¹⁾ „predicant tot Velp” ontbr. in de andere codd. ²⁾ „predikant tot Hoevelaken” ontbr. in de andere codd.

Sess. 8 [eodem die] ¹⁾.

§ I.

D. ENGELBERTUS AEGIDIJ, op het afscheid, hem gisteren gegeven, weder bij de synode ingevordert, verklaert den 15 ende 16 ²⁾ canones in affirmativis ende de 8 in rejectaneis van het eerste hoofdstuck als de moder ³⁾ canones, van welcke alle d'andre hij seyde ⁴⁾ te dependeeren, geopent te hebben, verklaert deshalven over alle andre in cas van dependentie ende also tgeheele corpus Canonum sy. nat. beswaert te weesen, persisteert noech in weigeringh van de Canones aen te nemen ende te onderschrijven, waerover de synodus in den name des Heeren dusdanige sententie over gemelte ENGELBERTUM heeft moeten vellen ende pronuntieren:

§ II.

De synodus, in de vreesse des Heeren wel ende rijpelyck gelett hebbende op de contumacie ende weigeringe D. ENGELBERTI EGIDIJ, p. tot Oosterbeeck / over de aenneminge ende onderschrijvinge der Canones meermaels gemelt, over welck alle ja tgeheele corpus der Canonen hij seght beswaert te sijn, ende nochtans weigerende is sijn beswaernisse over die alle punctuelijk te openen ende alle veelvoldige vruntlijcke presentatie van goede onderricht, indien hij punctuelijk had willen gaen, heeft geweigert, heeft de synodus wt kracht der sententie des nationalen synodi hem gedeporteert van sijnen dienst, gelijk sij hem deporteerende is bij dese.

§ III.

Dominus ANDREAS BOLTIVS, pred. tot Maesbommel, sich beswaert houdende over sekere acte van suspensie ende deportement, van wegen den classe van Niumeghen tegens hem gestelt ende gepronuntiert, heeft op dese tegenwoordige vergaderinge het oordeel derselver over gemelte sententie versocht, gelijk oock mede dat die van den classe van Niumeghen, wt welckers name alrede geordeelt is, soude moghen buijten staen, twelck hem gegunt is.

Sess. 9, 28 Augusti.

§ I.

De synodus, examineerende die acte van commissie in saecke D. BOLTIV D. SMETIO, VREDAEO, WERNERIO bij den classen Neomagensen 'gegeven, of

¹⁾ „[eodem die]” overgenomen uit de andere codd. ²⁾ „15 ende 16” de andere codd. hebben „6 ende 15”. ³⁾ „moder” de andere codd. hebben „moeder”. ⁴⁾ „hij seyde” ontbr. in de andere codd.

die oock haer so wijt, als bij sententie geprocedeert is, namentlijk tot suspensie ende deportement haer soude strecken, hebben alle de broederen, die over de gedachte sententie gestaen hebben ende die oock nomine classis ad synodum hanc gedeputeert waeren, wtgesondert alleen D. CHRISTOPHORO REUSNERO, die doen ter tijt in classe niet is geweest, verklaert dat de commissie daertoe gegeven so wijt haer streckende was, seggende sulcks oock de meininge des classis ¹⁾ geweest te sijn.

§ II.

Ende bij occasie van voorgaende handelinghe de synode overwegende in de vreesse Godts, hoeseer licht de macht ende recht des classis om eenich predikant te deporteren, aen twe ofte drie overgegeven, kan worden misbruijckt, ordeelt in conformiteijt des ²⁾ nat. syn., dat de classe van Niumeghen haer daerin hebben versien, ordonneerende dat voortaan de classen respectivelijck deser provintien haer sullen onthouden sodane haer macht ende recht aen eenige weinige onder de classe, wie die oock soude moghen weesen, over te geven, maer tgemelde haere recht ende macht aen de geheele classe te reserveeren ³⁾.

§ III.

De synodus ter saecke princepael getreden sijnde, in gelijke vreesse Godts lettende op tgeene wt name des classis Neomagensis in saecke D. ANDREAE BOLTH gesententieert is ende opt bericht, van gemelten BOLTH daerop gedaen, voorbijgaende de voorgaende sententie van suspensie ende deportement, continueert denselven in eer ende dienst, stellende niettemin hem vrij tot vermijdinge van opspraeck nader testimonia van sijn kercke, classe ende synode wt te brengen ende te verwachten eenige vocatien in een ander plaetse, alwaer hij met meerder vrede ⁴⁾ ende rust solde kunnen dienen, tot bevorderinge van welckes de classe belast wort alle hulpe te bewijzen.

Sess. 10, 30 August.

§ I.

De deputati ad synod. nat. hebben raport gedaen ⁵⁾ van tgeene in gemelte synode gedaen is, namentlijk van de Confessie, Catechismo, Canoncs doctrinae ende kerckenordre. Ende also de synodus wel nader rapport

¹⁾ „classis” de andere codd. hebben „geheelen classis”. ²⁾ „des” de andere codd. hebben „van de acte des”. ³⁾ „reserveeren” de andere codd. hebben „reservieren ende te behouden”. ⁴⁾ „vrede” X heeft „stichtinge, vrede”. ⁵⁾ „hebben raport gedaen” ontr. in S, T en X.

van andre gepasseerde saecken hadden gewunst ende insonderheijt openingh van de judicia collegialia over de 5 art. ende voort de resolutien over de gravamina particularia hujus synodi, is bij voorgedachten broederen gedeputeerden verhaelt, bij de E.H. Mogende heeren Staten Generael geordineert te sijn, datter geen stucken behalven de voorverhaelde ex authentico synodi nationalis ¹⁾ vooralsnoch souden mogen worden gecommuniceert. Ende wat de gravamina hujus synodi belanght, verklaren de heeren broederen gedeputeerden op alle deselve na haer wterste devoir bij die van den ²⁾ nat. synode gevordert te hebben, doch dat sulcks niet heeft kunnen geschieden, also de hooggemelte heeren Staten Generael op het scheijden des synodi seer ernstelijck waeren insteerende, voorstellende nochtans die resolutien, op eenige der gemelter gravamina genomen, waermede dan de synode haer heeft laeten gennuegen, vorders lastende, dat, so haest die acta synodi nat. contracta sullen syn gevisiteert ende geapprobiert, daarvan een autentijck exemplae tot gerijf des synodi sal worden overgelevert, ende hebben de broederen deputati sulcks op kosten des synodi aengenomen te doen. Ende also in synodo nationali onder andren op de catechisatie was ordre mede gestelt, gelijk oock mede op eenige matrimoniale questien, is de resolutie daarvan ingebracht, voorgelesen ende luyt als volcht:

De catechisatione.

Auditis et mature examinatis consiliis et judiciis theologorum ³⁾.

§ II.

Ende nadien dat de deputati ad synodum nationalem haere rapport in bovengemelder voege hadden gedaen, heeft de synodus deselve voor haeren getrouwen dienst ende arbeit, bij haere waerde daertoe met allen vlijt ende neersticheijt aangewendet, hoochelijck bedanckt.

§ III.

Is den synodo voorgelesen sekere missive wt name des synodi van Zuyt-hollant, aen de gedeputeerden onses synodi geschreven ende afgeveerdicht, bij welcke wort versocht, dat de correspondentie, die voordesen tusschen den synodum van Zuythollant ende dese provintien onderhouden is geweest, mochte werden gecontinueert, twelck aenmerckende de tsamentlycke broe-

¹⁾ „synodi nationalis” ontbr. in de andere codd. ²⁾ „van den” ontbr. in S en T. ³⁾ In onzen codex is voor het inschrijven dezer resolutie 2½ bladzijde opengelaten. Ook de andere codd. hebben van dat stuk niet meer dan de hierboven afgedrukte eerste 8 woorden. Eveneens is in X eene ruimte opengelaten van 1½ bladzijde, en in W van 3 blz. Bij W staat nog in margine: „Dit te sien in actis sijnod. natio.”

deren deses synodi achten tselve nodich ende der kereke Godes gans stichtelijck te weesen. Resolueeren derhalven de voorgemelde correspondentie te continueeren ende d'acta des laesten synodi Zuÿthollandiae te vervorderen, gelijk de broederen oock gereet sijn hujus synodi acta dien van Zuÿthollant toe te laten kominen, wanneer die bij haer sullen weesen versocht, ende sullen de broederen van Zuÿthollant desen aengaende bij missive wt name deses synodi verstendicht worden.

Sess. 11.

§ I.

Is met het leesen der schriften, in sacccke D. SAMUELEIS VELTI dienende, dese sessie doorgebracht.

Sess. 12, 31 August.

§ I.

De synodus, in de vreese Godts lettende op tgeene tegen D. SAMUELEM VELTIUM, gesuspendeerde ¹⁾ predicant tot Wichem, leer ende leven aengaende is ingebracht ende op beschuldige, antwoordt, replijcq, duplicq ende voorts op alles, daerop in desen te letten stont, voorbijgaende de suspicien van oneerbaerheÿt, welke oneerbaerheÿt niet en is beweesen, heeft denselven wt kracht van sententie des syn. nat. gedeporteert wt sijnen dienst, gelijk die bij dese deporteerende is.

Sessio 13 [eodem die] ²⁾.

§ I.

Heeft bij dese synodale vergaderinge audientie versocht ende verworven D. HUBERTUS WACHTMANNUS, d. g. woorts tot Bueren, die na vorige suffisante verthoninge sijner commissie, wt name des Buerschen classis hem medegedeÿlt, advijs van desen synodo versocht heeft, op wat wijze sÿluiden die dimissie D. FRANCISCI WERNERII, voordesen bij den classe van Niumeghen afgeslagen, best souden bevorderen, ten eÿnde die kercke van Buesichom van hem soude mogen worden bedient. Ende heeft de synodus raetsaem ende voor texpedientste middel geacht, dat alle ende ijder lidtmaet des Niumegschen classis worde verstendicht, so ³⁾ seer eerstich die van de classe van Bueren op de dimissie aenhoudende sijn ende wat reden tot

¹⁾ „gesuspendeerde” ontbr. in T. ²⁾ „[eodem die]” overgenomen uit de andere codd. ³⁾ „so” de andere codd. hebben „hoe”.

gemelte D. FRANCISCI dimissie van haer worden geallegiert. Ende sal der tsamptlijcker broederen oordeel afgewacht ¹⁾ worden, ende worden in kas van weigeringh de deputati synodi ordinarii ²⁾ specialijeke gelast kennisse van de reden aen wedersijden so tot sijner dimissie [als verblijvinge in desen classe dienende] ³⁾ te nemen ende wt name deses synodi daerin te doen, so haer waerde daerin sullen bevinden te behooren.

§ II.

Heeft GERARDUS RIEMEN ⁴⁾, schoolmeester tot Aelst, aen dese eerwaerdige vergaderinge bij request versocht tot den kerckendienst tot Aelst, alwaer hij beroepen te sijn sufficiantelijck bethoont heeft, gevordert te mogen worden, gelijk mede dat hij examini mach worden gesisteert. Doch de broederen, visiteerende sijne attestatien, hoe het met gemelte GERARDO gelegen sij, vinden om gewichtige redenen goet, dat door den ordinarios deputatos synodi seeckere proeve sijnder qualificatie sal werden genomen. Twelck van haer waerden geschiet sijnde, resolveert de synode, dat hij voorsz. den examini sal worden gesubjicieert om daernae, soals behooren sal, vorders in sijn saecke geprocedeert te mogen worden.

Sessio 14, 1 Sept.

§ I.

In saecke D. JACOBI SICHARDI, predikant tot Wamel, aengaende sijn verreck sonder getuichenis des synodi wt de kereke van Vranckrijk, waerover hij voorleden jaer bij missive wt name des Franschen synodi aen desen synodo aengeklaecht was, heeft de synode gemelte SICHARDO willen belasten, gelijk hij bij desen belast wort, anderwerf aen den Franschen synodum te schrijven ende tot reconciliatie met deselve te trachten. Ende sullen mede wt name deses synodi die van Vranckrijk van des persoons aenneminghe, tegenwoordige staet ende comportement verwitticht worden ende haere rescriptien afgewacht om naer ontfanck derselver vorders in dese saecke na behooren ⁵⁾ te procedeeren.

§ II.

Also de broederen niet duijsterlijck bericht sijn van de goede meijningh ende intentie des Overijselschen synodi om in te gaen ende te observeeren onderlinge correspondentie met den synodo van Gelderlant, achtet de

¹⁾ „afgewacht” S en T hebben „affgevraecht”. ²⁾ „ordinarii” ontbr. in X. ³⁾ Het tusschen [] geplaatste is overgenomen uit de andere codd. ⁴⁾ „Riemen” S en T hebben „Reinen”, W en X „Reijnen”. ⁵⁾ „na behooren” ontbr. in W.

synodus nodich, gemelte correspondentie, bij soverre die aengeboden wort, aen te nemen ende te onderhouden.

§ III.

De acta des naestvorige provintialen synodi van Gelderlant, gelijk oock acta Suijthollandiae synodi, a^o 1618 binnen Delft gehouden, sijn na ouder gewoonte voorgelesen.

§ IV.

Ende is bij desen den ordinariis synodi deputatis gelast om bij den Ed. Hove generale ordre te versoecken, dat door haer autoriteit die altaren ende ander reliquien des pausdoms, die hier ende daer in verscheijden kercken deser provintie gevonden worden, mogen worden afgebroecken ¹⁾.

§ V.

Op het request van ABRAHAM DE RAET, schoolmeester tot Helleouw, heeft de synodus goetgevonden aen den amptman van Bommel, ridderschap ende jonckeren van Thielereweert een favorabel voorschrijven af te veerdigen, ten eijnde sijn tractament vermeerdert mach werden.

§ VI.

Daer wort bij de samptlijke broederen verstaen, dat int stuck van die gravamina der respective classen niet en sal bij den synodum definitive maer bij advijs sal werden gehandelt, wt oijrsaeck dat die gravamina den classibus deser provintien ²⁾ niet en sijn voorgekommen ende deshalven om definitive ijetwat over die te resolveeren de broederen haer niet vinden gelast.

§ VII.

Is bij de gedeputierde des synodi voorgesteld, op wat voegen die predikanten, die voor desen de dwalinghe ³⁾ geleert, verspreit ende voorgestaen hebben ende nochtans in de aenneminge ende onderschrijvinge der Canones doctrinae satisfactie den classi ende synodo hebben gedaen, haer respective kercken sullen kunnen ende mogen genochdoen. Ende de synodus, aenmerkende dat verscheijden circumstantien dese saecke aggraveeren, verlichten ⁴⁾ ende variëren kunnen, heeft geauthoriseert de deputatos classis, dat sij sampt den kerckenraet, alwaer kerckenraet is, in alle stillicheijt

¹⁾ „afgebroecken” de andere codd. hebben „geruiniert ende affgebroecken”. ²⁾ „deser provintien” ontbr. in de andere codd. ³⁾ „dwalinghe” de andere codd. hebben „dwalinge der Remonstranten toestandich, deselve dwalinge”. In plaats van „toestandich” heeft W echter „toestonden”. ⁴⁾ „verlichten” S en X hebben „verlichten, beswaeren”.

van den staet ende gelegentheit der gemeente haer sullen informeeren ende daervan den deputatis synodi te verwittigen, om also eenpaerlijck met denselven deputatis op een wijze ende voet bedacht te weesen, waerdoor de gemeente, te vooren van den predikant ontrustet, gerust ende tevrede gestelt mocht werden, alles nochtans richtende tot de meeste rust ende ¹⁾ stichtinge derselver gemeente.

§ VIII.

Ende also den synodo bij dese occasie voorgekomen is, dat door de predikanten, die van den kerckenraet van Tiel vruntlijck versoecht sijn de Canones der leer, bij den nat. synodo gestelt, aen te nemen ende t'onderschrijven, ordelende ende die van de kerckenraet versekerende daeraen de vrede ende gerustheit van de kercke ²⁾ merckelijck daeraen te dependeeren, ende nochtans bij de voorsz. kerckenraet (als haer juist van den nationale synodo daertoe niet gelast vindende) daerover gedifficulteert wort, acht tsynodus nodich ende gansch raetsaem, dat wt naem deser eerwaardige vergaderingh aen die van Thiel geschreven ende sij vruntlijck versoecht worden sulcks om den vrede ende gerustheit der gemeente wolde niet weigeren maer gern ende gewillich doen. Wat wijders aenlanght de ledematen der gemeente, die voordesen de dwalinge der Arminianen toestandich, deselve na haer gelegentheit verspreit, derselver proceduijren soveel in haer was voorgestaen ende verdedicht hebben, ofte diesulcke tot den heijligen avontmael des Heeren sonder eenige voorgaende satisfactie der kercke te doen behooren toegelaten te worden, advijseert de synodus, dat bij de respective predikanten ende kerckenraden hierin na discretie behoort geprocedeert te worden, onderscheit tusschen de lidmaten vermits haer voorgaende comportementen makende. Die bevonden worden haer in lasteringen, calumnien tegen de religie ende andre daeraen dependeerende quaden niet verlopen te hebben ende wederom ter predikatie kommen ende in de visitatie leetschap haerer vooriger abuijsen bethonen, dese sullen alsdan tot het gebruik des heijligen avontmaels wederom aengenomen mogen worden.

§ IX.

Die daerentegens als calumnieurs ende lasteraers der religie ende vianden derselver welstant ³⁾ sich hebben gedragen ende nochtans nu tot het gehoor des godtlijcken woorts haer weder vervoeghen, sullen dieselve niet hoger ofte vorder ⁴⁾ beswaert worden dan dat sij worden gelast voor het collegie des kerckenraets leetschap van haere voorige mishandeling te verthoonen.

¹⁾ „rust ende” ontbr. in de andere codd. ²⁾ „van de kercke” ontbr. in de andere codd.

³⁾ „welstant” ontbr. in W. ⁴⁾ „ofte vorder” ontbr. in de andere codd.

§ X.

Wat betreft tversoeck, van den Harderwijkschen classe voorgesteld in favor 1) D. JOH. ZIJLTERII, m. v. tot Niukereken, om namentlijk in sijnen dienst tot Niukerek 2) gesubleveert te mogen worden, heeft de synodus sodanich versoeck geaccepteert ende vinden voor het expedientste middel, dat bij de Gedeputeerde des Arnheimschen quartiers door die van de Harderwijksche classe aengehouden werde, dat een studiosus theologiae, mede alumnus des quartiers sijnde, tot het rectoratum tot Niukereken gevordert worde om nu ende dan in de weecke ende op Sondaech des namiddaechs tot sijn eigen prive oefeninge ende sublevamen D. SWIJTERII [te predicken] 3). Ende ingevalle die van de Harderwijksche classis niet sullen kunnen bevorderen, worden de deputaten synodi om dese saecke wt te vorderen van desen synodo gelast.

§ XI.

tVersoeck van de classe van Zutphen om te mogen hebben ende te leesen de schriften, die aen wedersijden int proces tusschen den Eers. rade ende de gedeporteerde predikanten van Niuneghen voorleden jaer in synodo t'Arnhem sijn ingebracht, wort in sulcken voeghen om reden afgeslagen. Ende wort bij dese occasie goet ende nodich geachtet, datt er een kiste sal worden gemaect, in welke alle synodale ende classicae schriften sullen opgesloten worden, welke t'Arnhem sal worden bewaert. Ende sullen de vier deputati synodi de sluetelen bewaeren, ten eijnde diegeene, die onder den classen eenige schriftuyre te leesen begeerich sijn, haer aen de deputatos synodi sullen mogen adresseeren.

§ XII.

Is van weghen de kercke van Arnhem versocht, dat de synodus gelieve achtlinge te geven, dat de voorsz. kercke, nu bijna van alle predikanten ontbloot, bij de dienaren der naestgesetene steden bedient mochte worden. Ende alhowel de synodus in praecjuditie van ijmant niet sekens statuere kan, heeft nochtans, tselve versoeck in goede recommendatie nemende, gepresenteert alle hulpe ende goede toeversicht soveel mogelijk te bethonen, dat den dienst aldaer mach waergenomen worden.

§ XIII.

De synodus boven alle vermoeden verstaende, hoe dat haer sententie, geconcipteert ende pronuntieert in saecke D. ANDREAE BOLTHI, van eenige

1) „voorgesteld in favor” ontbr. in de andere codd. 2) „tot Niukerek” ontbr. in de andere codd. 3) Het tusschen [] geplaatste is aangevuld uit de andere codd.

solde geïnterpreteert ende misduijdet werden tot disreputatie des classis van Niumeghen, heeft nodich geacht tot voorkominghe van misverstant te verklaren, gelijk sij verklaert mets desen, haere intentie int scheppen van de sententie niet geweest te sijn, oock alsoch niet te weesen, om de classe voorsz. door de voornoemde sententie de minste afbrueck in autho-riteijt, eer ofte reputati aen te doen, noch te approbieren dat sulcks van ijnant anders geschiede, maer alleen lettende opt tgheen haeres ampts was om ter stichtinge der kereke Christi op te geven, sonder lesie ende quetsinghe van eer ofte reputatie so des gemelten classis als D. BOLTII, sodane questie als tusschen hun volgens d'acta classis daervan sijnde ontstaen was, wuschende ende verhopende de synodus, dat wt kracht deser haerer verklaringhe diergelijcke misduijdinge na dese niet meer en geschiede noch geschieden sal, dat oock mets desen, aen wedersijde alle onlust ¹⁾ van herten afleghet ende int vier der liefde verbrant sijnde, d'een den andren met liefde ende eerbiedinge bejegenen sal ter glorien Godts ende weeringe van schandael ende ergenis.

§ XIII.

In regard van eenige abuijsen D. BOLTII, tusschen hem ende den scholtis aldaer ²⁾ ontstaen ende alhier voor desen synodo van gemelte BOLTIO beleden, ordeelt de synodus, dat hij daerover te censureren is, alsmede dat hij vermaent worde de sententie, in sijn saecke geschept ende gepronuntieert, tot quetsinghe van de eer ende reputatie des Niumegschen classis niet te misbruijcken maer dienaengaende sich voorsichtelijck tot rust des classis te ³⁾ dragen. Ende nadat gemelte ANDREAS BOLTIIUS door R. D. praesidem so over d'een als het ander ernstich vermaent was, heeft suleke vermaninge goedichelijck aengenomen ende daerna soveel mogelijck sich te reguleeren belooft.

§ XV.

Hebben D. SEBAST. DAMMAN, D. ELLARDUS à MEHEN ende D. doctor WILHEL. STEPHANI alle de schriften, desen synodum aengaende ende voor desen by haer W. als deput. synodi berustende, aen dese vergaderinge overgelevert, sodat de broederen deses synodi verklaren niet meer te hebben, twelck haer W. soude dienen afgevordert, sijnde deselve seer broederlijck ende vruntlijck over haeren getrouwen ende lanckduijrigen dienst ⁴⁾ tot stichtinge van de kercke Godts ende redressement desselven vervallen en staet, bij haer W. sonder verdriet aengewendet, bedanckt.

¹⁾ „alle onlust” ontbr. in de andere codd. ²⁾ „aldaer” ontbr. in de andere codd. ³⁾ „te” de andere codd. hebben „altoos te”. ⁴⁾ „dienst” de andere codd. hebben „dienst ende arbeid”.

§ XVI.

Ende also bij gedachte broederen gedeputeerden versocht wort om alle van haeren dienst ontslagen te mogen worden, hebben de broederen [in reguard] ¹⁾ van haere lanckduirige moeijten seer gern geconsenteert, behoudens alleen dat een van den broederen gecommiteerden wederom de novo werde geligeert.

§ XVII.

In deputatos synodi sijn verkoren D. SEBASTIANUS DAMMAN, D. JOHAN. SMETIUS, D. GODESCHALCUS AELTIUS ende D. PAULUS COLONIUS, respective kerekendienaren tot Zutphen, Niumeghen, Arnhem ende Maurijck.

§ XVIII.

Tot de synode van Zuijthollant wort gecommiteert D. HENRICUS FABRITIUS, praeses ²⁾, ende tot den synode van Noorthollant D. WILHELMUS BAUDARTIUS. Ende oft geviel, dat bejide voorgedachte broederen ofte een derselver door krankheijt ofte andre empechementen gehindert werden haer commissien t'achtervolgen, wort D. praesidi in sulcken geval gesubstituert D. DANIEL GYSIUS, ende D. BAUDARTIO D. LEONINUS ³⁾ LEO.

§ XIX.

Ende ingeval de correspondentie van de synoden van Utrecht ende Overijsel aengeboden wort, wort ad synodum Ultrajectinam gecommiteert D. WERHOUEWEL ⁴⁾ ende na Overijsel D. NAGGIUS om die gemelte correspondentie met haer aen te vangen ende te observeeren.

§ XX.

Niu aengename predikanten in den classe van Niumeghen van het jaer 1612 tot desen dach toe sijn dese navolgende:

A. 1612	}	JACOBUS HESIUS ⁵⁾ , v. m. tot Hervelt, nu tot Neerbosch ende Hees,
		GERARDUS NORMANNUS, v. m. tot Rantwijk ende Heteren,
		BERNARDUS BUSHOVIUS, m. v. tot Oeijen;
A. 1613.		PETRUS STRAETMANNUS, v. m. tot Diephem, nu tot Nistrick;
A. 1614.		ADOLPHUS BROECKHULSIUS, m. v. tot Haren ende Herwen;

¹⁾ „[in reguard]” overgenomen uit de andere codd. ²⁾ „praeses” ontbr. in de andere codd. ³⁾ „Leoninus” ontbr. in de andere codd. ⁴⁾ „Werhouwel” S en T hebben „Verhant”, W heeft „Verhaut”. ⁵⁾ „Hesius” de andere codd. hebben „Heisius”.

- { ANDREAS BOLTIVS, v. m. tot Maesbommel,
 THEODORUS HEINSELIUS, v. m. tot Alfort ende Aefferden,
 CHRISTOPHORUS REUSNERUS, m. v. tot Aert, nu tot Bemmcl,
 A. 1615 { ABRAHAMUS QUEVELERIUS, m. v. tot Cuijck ende Kleijn Linden ¹⁾,
 HENRICUS BRUNO, m. v. tot Offerden ende Druten ²⁾,
 { JOHANNES DE NOIJ ³⁾, v. m. tot Malden ende Huemen,
 PETRUS BULAEUS, m. v. tot Angeren;
 AMANDUS BROECKHUSIUS, m. v. tot Groeningen,
 A. 1616 { LAMBERTUS LATOMUS, m. v. tot Diephem,
 THOMAS STALIUS ⁴⁾, m. v. in Over ende Neder Asselt,
 { CASPARUS KEITWEERT, v. m. tot Panderen ⁵⁾,
 JOHANNES MULHOVIUS, v. m. tot Lent;
 A. 1617 { EVERARDUS WEIDENFELDIUS, v. m. tot Angeren,
 PETRUS MOSERUS, v. m. tot Settem ⁶⁾,
 { JOHANNES KEILBERGIUS, v. m. tot Panderen,
 JACOBUS ZICHARDUS ⁷⁾, m. v. tot Wamel ende Drumel ⁸⁾;
 { JACOBUS MECKEREN ⁹⁾, v. m. tot Malden ende Huemen,
 A. 1618 { DANIEL à GIJS,
 { JOHANNES SMETIUS, } v. m. tot Niumeghen;
 { LEONINUS LEO,
 A. 1619. ADAM HARTWECH, v. m. tot Grave.

Afgestorvene predikanten in classe Neomagensi ¹⁰⁾:

- HERMANNUS CRUCIUS, v. m. tot Gent ¹¹⁾,
 PETRUS BULAEUS, v. m. tot Angeren ¹²⁾.
 JOHANNES ROUGIUS, v. m. tot Panderen.

In den classe van Tiel sijn tsedert het jaer A. 1618 ¹³⁾ aengekommen :

- BERTRAMUS à LAER, }
 LAURENTIUS ECCIUS, } v. m. tot Tiel,
 LODOVICUS AB EDEL, v. m. tot Rijswijck ¹⁴⁾,
 JOHANNES BRANDOLPHUS, v. m. tot Rijswijck;

¹⁾ „ende Kleijn Linden” ontbr. in de andere codd. ²⁾ „ende Druten” ontbr. in de andere codd. ³⁾ „Noij” de andere codd. hebben „Noë”. ⁴⁾ „Stalius” S, T en X hebben „Status”. ⁵⁾ „Casparus — Panderen” ontbr. in S en T. ⁶⁾ „Settem” ontbr. in X. ⁷⁾ „Zichardus” W heeft „Zicherius”. ⁸⁾ „ende Drumel” ontbr. in de andere codd. ⁹⁾ „Jacobus Meckeren” de andere codd. hebben „Jacob Meteren”. ¹⁰⁾ „in classe Neomagensi” ontbr. in de andere codd. ¹¹⁾ „v. m. tot Gent” ontbr. in de andere codd. ¹²⁾ „v. m. tot Angeren” ontbr. in de andere codd. ¹³⁾ „tsdert — 1618” de andere codd. hebben „van anno 1612”. ¹⁴⁾ „Rijswijck” de andere codd. hebben „Ommeren”.

In den classi van Bommel tsedert het jaer A. 1618 ¹⁾:
JOH. HALDERMONTIUS, v. m. tot Herwaerden;

In den classi van Zutphen tsedert het jaer A. 1618:
GERARDUS NIENHUIS, v. m. tot Dijnxberloo.

Afgegangene predikanten in denselven classe ²⁾:
WILHELMUS MOLNERUS, v. m. tot Baer ende Latum,
BERNARDUS HOLLIUS, v. m. tot Bourcolo,
BERNARDUS STEDEMEJERUS, v. m. tot Zutphen.

In den classi van Arnhem A. 1618:
GODESCHALCUS AELTIUS, v. m. tot Arnhem,
CORNELIUS BOTTER ³⁾, v. m. tot Beckberghen,
WILHELMUS MOLNERUS ⁴⁾, v. m. tot Brummen ende Hal ⁵⁾.

In den classi van Harderwijk A. 1618:
JOHANNES RUTGERI, v. m. tot Putten,
Afgestorven:
PETRUS KINSIUS, gewesen m. v. tot Putten.

§ XXI.

Inspectores oft deputati classis sijn in classe Neomagensi: DANIEL à GUIS, CONRADUS HECKERUS; in Tilana: PAULUS COLONIUS, JOH. VERHOUEWEL; in Bommeliana: PETRUS SEGERI, SEGERUS WILHELM; in Zutph.: WILHELMUS BAUDARTIUS, GELLIUS DE BOUMA; in Arnhemiana: HENRICUS SCHRAM, HER. KEKIUS; in Hardrowicena: OTTO AB HETEREN, JOH. HATTEMICUS.

§ XXII.

Nadat de Ed., eerentfeste, wijze, seer discrete joncker HENRICK VAN ESSEN, ordinaris raet des vorstendoms Gelre ende graefschap Zutphen ⁶⁾, de synodale vergaderinge seer ernstelijck vermaent hadde om voortaeen te conserveren de kercklijcke discipline ende neerstich toe te sien, wat predikanten tot den h. dienst der kercken aengenomen worden, also daerdoor de meeste troublen der kercken ontstaen te weesen bevonden werde, ende de synodus versekert van de goede wil ende meiningh van de heeren stat-

¹⁾ „1618” W heeft „1612”. ²⁾ „in denselven classe” ontbr. in de andere codd. ³⁾ „Botter” T heeft „Boller”, W „Bitter”, X „Bolter”. ⁴⁾ „Molnerus” W heeft „Mollerus”. ⁵⁾ „ende Hal” ontbr. in de andere codd. ⁶⁾ „ende graefschap Zutphen” ontbr. in de andere codd.

holder, cantzelaer ende raden om de kercklijcke decreten welgenomen te executeeren, is sulcks met eerbiedingh van de vergaderingh aengenomen.

§ XXIII.

Ende sijn voorts de E., erentfeste, hoochgeleerde, wijze ¹⁾, voorsienighe ²⁾ heeren gecommiteerden des E. Hoves voor haer christelijcke bijwoninge ende goede ³⁾ directie hoochelijck bedanckt, gelijk oock de seer achtbare, hoochgeleerden, voorsienige ⁴⁾ heeren, de heeren gecommiteerde der magistraet van Niumeghen.

§ XXIV.

D. DANIEL SOUTERIUS, deput. synodi Noorthollandiae is mede van weggen sijne continuele bijwoninge, sijne wijze ende seer goede advijsen, bij de samptlijcke broederen grootelijcks bedanckt.

§ XXV.

Ende is de synodus na gehoudenene censura morum ende hertelijcke dancksegginge tot Godt den Almachtigen in goede vrede gescheyden desen 2 Sept. A. 1609.

HENRICUS FABRICIUS, sijnodi praeses ⁵⁾.